

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din, za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din; za naročnino: 210 din. — Plačila in toži se v Ljubljani.

Casopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošti hranilnici v Ljubljani št. 11.963. — Tel. št. 25-62.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, sreda 30. marca 1938

Cena posamezni številki din 1.50

Olajšajte poslovno življenje

Dan na dan se čujejo iz poslovnega življenja pritožbe, kako se poslovnim ljudem z različnimi predpisi otežkuje poslovanje. Če se uvede nova davčina, potem je besedilo novega zakona prav gotovo tako zamotano in tako nejasno, da se sploh ne more začeti novi zakon izvajati. Potem pride pravilnik, ki pa tudi nima nobenega drugega namena, kakor da predpise zakona dopolni v tem smislu, da se more vsak fiskalno čim ugodneje tolmačiti. Nato sledi razna avtoritativna tolmačenja, ki pa tudi stvari ne razjasnijo, temveč je tudi njih cilj samo eden — fiskalni. Med tem pa se mora poslovni človek truditi in pehati, da uga ne pravo, mora denarno krvaveti, da se polagoma v praksi ugleda izvajanje zakona vsaj v tej meri, da postane zakon znosan. Ni pa še to doseženo, ko že pride nov predpis z vsemi prejšnjimi mutacijami, da poslovni človek sploh ne pride iz razburjenja.

Teda za uspeh v poslovnem življenju sta potrebna red in mir, da se more človek ves posvetiti poslu, ne pa da postane posel postranska zadeva, glavno pa razna juridična vprašanja. Poslovno življenje je itak že samo po sebi tako trdo, da imajo v njem uspeh le tisti, ki se popolnoma posvetijo poslu. Če pa se poslu ne morejo čisto posvetiti, ker se morajo baviti z vprašanji, ki jih razni birokrati kar nenehoma sipajo na hle, potem je tudi vsak poslovni uspeh nemogoč.

Prav posebno pa je obsoditi lista birokrate, ki kar na lepem vznemirjajo poslovni svet z nenadnimi revizijami po par let nazaj. Tako smo čuli na zadnji strani osrednjega lesnega odseka, da so se pojavili pri posameznih tvrdkah neki odposlanci beograjskega birokratizma ter zahtevali za leto 1931. dokumente, s katerimi naj opravičijo svoje takratne devizne posle. To je tako nezasišano postopanje, da bi moral takoj dobiti plavo pol dotični birokrat, ki se je upal odrediti takšno revizijo. Kako si neki ta človek predstavlja poslovno življenje? Kakor da ljudje res ne bi imeli nobenega drugega posla, kakor da bi leta 1938. mislili na devizne dokumente iz leta 1931. Ti posli so vendar že davno zaključeni in od teh poslov je fiskus pobral že vse, kar se je dalo pobrati. Da si upa sedaj nalagati še kazni, ker ni sam znal pravočasno pobrati, kar bi mu pripadalo, je res že nezasišano prve vrste.

Vse to kaže, da se naši birokrati sploh ne zavedajo, kakšen bi moral biti njihov odnos do gospodarstva. Po vsej verjetnosti mislijo, da delajo edino pravilno, če smatrajo gospodarstvo in vse gospodarske ljudi kot sovražno fronto, ki jo je treba čim bolj preganjati. V resnici tudi preganjajo gospodarske ljudi ob vsaki priliki. Ali se ti ljudje res ne zavedajo, da so gospodarski ljudje tisti, ki s svojim delom zaslužijo oni denar, od katerega je odvisna eksistenca vseh birokratov? Ali se res ne morejo toliko poglobiti v zakone življenja, da bi spoznali, da je konec vse njih gloriole, če zastana gospodarsko življenje ali

če omagajo v svojem prizadevanju gospodarski ljudje? Kdaj bodo tudi naši birokrati že enkrat spoznali, da morajo pospeševati in podpirati gospodarske ljudi, če nočejo, da propadejo njih eksistence? Prav iz temelja se mora spreminiti naziranje birokratov na gospodarske ljudi.

Sveda pa mislijo birokrati, da so tudi mnogo previsoki, da bi se ozirali na pritožbe iz poslovnega življenja. Kar neverjetno je, kako se vse pritožbe brezbržno odriva ob stran in kako se nič ne stori, da bi se te pritožbe objektivno proučile in potem tudi dograne napake odpravile. In tako doživljamo, da se že skozi dvajset

let pritožujejo naši trgovci, obrtniki in industrialci vedno proti enim in istim stvarim, a še vedno niso njih pritožbe upoštevane. Ni čuda, če celo optimisti izgubljajo vero in če se oni polagoma uravnavajo svoje poslovanje po pesimistični presoji vseh zadev. Posledica tega je, da so apeli na javnost vedno manj in manj uspešni.

Poslovni svet potrebuje pa tudi kredita. Tudi za porenitev kredita se nič ne stori in čeprav je v vseh denarnih zavodih obilica gotovine, vendar poslovni svet do tega denarja zaradi pretežkih pogojev ne more priti. Denar ne kroži, proizvodnja zato ne napre-

duje, ljudje ostajajo brez posla. Nekdar in nikoli ne more država popolnoma nadomestiti zasebne iniciative. Birokrati pa se domišljajo, da bodo ta čudež napravili. V resnici pa mora ves narod plačevati milijone in milijone za njih nepremišljene eksperimente.

Mnogo laže bi tudi izpolnjeval poslovni svet svoje naloge, če bi se vsaj eno breme vsako leto zmanjšalo. Takoj bi se moglo poslovno življenje bolj razgibati. V resnici pa prinese vsako leto nova bremena, življenje postaja na vsej strani dražje in poslovanje je vedno težje. Ne pridemo do blagostanja, če se ne bo poslovno življenje olajšalo.

Polagoma, toda nevzdržno zmaguje epoznanje, da treba bolj zaščititi srednji stan, kakor pa je danes zaščitem Zlasti pa je treba več paziti posvetiti potrebam trgovskega in obrtniškega stanu. V proračunski razpravi je več poslanev tudi nastopilo v tem smislu in vsaj nekaj odlomkov iz govora teh poslancev naj bo začetnih tudi na tem mestu.

Iz govora poslanca Milivoja Isakovića navajamo naslednje odstavke:

Pomen trgovine in obrta. Trgovina in obrt sta imela v zgodovini držav od nekdaj velik pomen. Obrt se zlasti zato, ker je zelo pomembna za narodno obrambo. Zato bi morala tudi država posvetiti temu panogama narodnega gospodarstva svojo največjo pažnjo in jima ustvariti pogoje, da bi mogla dobro delovati. To tudi zato, ker črpa država velik del svojih dohodkov iz trgovine in obrta. Današnji davčni sistem pa ni v skladu s to nalogo države. Oficialno velja pri nas načelo progresivnega obdačenja. Ker pa je to izvedeno po skupinah in ker je plačevanje družbenega davka vezano na višino rentabilnosti podjetja, se je progresivni davek dejansko spremenil v regresiven davek, kar ima za posledico, da se majhna podjetja duše pod davčnim bremenom, največja pa plačajo sorazmerno le malo davka. S tem se ustvarjajo neenaki konkurenčni pogoji, ker ni davčna obremenitev vedno enaka.

Nato je govoril poslanec Isaković o veleblagovnicah ter med drugim dejal: Glavna vaba magacinov so nizke cene, ki dostikrat izvirajo od slabe kvalitete blaga, ki pa se skriva v elegantnem pakiranju. Drugi se poslužujejo tudi tako imenovanega obročnega plačevanja, ki pomeni v resnici zasluževanje celih družabnih razredov. Poleg tega pa izkoriščajo brezposelnost slabo plačujejo svoje pomožno osebje. Redoma se znaajo tudi veleblagovnice izogniti pravilnemu plačevanju davkov ter izvajajo tudi s tem neobjavljeno konkurenco, s katero uničujejo majhne gospodarske ljudi ter s tem slabo bodo. Ogromno škodo pa imajo od njih tudi potrošniki, ker predčajo blago slabe kakovosti. Pod vplivom mogočne reklame o nizkih cenah pa potrošniki kljub slabši kakovosti blaga dupujejo predvsem v veleblagovnicah. Izkoriščajoč bodo obrtnika ali trgovca, protokolirajo svoje obra-

tovalnice na ime tega ali onega ter se s tem bogate. Samo v Beogradu je 53 takšnih obratovalnic.

Filiálni sistem industrij Se zlasti pa trpe obrtniki in trgovci od takoj imenovanega filialnega sistema. Velike firme kakor Bafa, Tivar, Boston itd. so povsod ustanovile svoje podružnice. Namen teh je, da bi monopolizirale trg. Filiálni sistem pa tudi silno izkorišča delovno silo. Spomnimo se samo na stavko pri Tivarju, ki je odkrila zelo težke stvari. Ker plačujejo filialke družbeni davek in ne pridobivne, ki bi se odmerjala po davčnem odboru, so proti trgovcem privilegirane. Filiálni sistem bi se zato moral odpraviti.

Vse naše obrtnišvo in večina gospodarskih trgovcev je nastopilo proti d. d. Bafa. Zaradi tega je sklicalo celo trgovinsko ministrstvo posebno anketo, na kateri so navedli zastopniki obrtnišva celovrstno podatek o škodljivem delovanju te družbe za našo domačo obrtno in usnjarsko stroko. Ne da bi se spuščal v cenno, če se bili vsi ti podatki tudi čisto natančni, moram naglasiti, da je zaradi te družbe prišlo vse polno naših čevljarjev in drugih obrtnikov ob zaslužek.

Zato pa se je tem bolj razvilo sušmarstvo. Po statističnih podatkih obrtniške zbornice v Beogradu je bilo brezpravnih mojstrov 12.184, brezpravnih pomočnikov 22.943 in brezpravnih vajencev 17.080. Iz istega poročila pa se vidi, da so mogle upravne oblasti komaj rešiti 3.806 teh zadev. Govornik zlasti čstro obsoja, da se tolerira sušmarstvo tudi iz strankarsko-političnih razlogov. Trgovci in obrtniki pa poleg tega silno trpe zaradi krošnjarstva. Po vsej državi hodijo krošnjari brez vsakega dovoljenja ter prodajajo iz svojih dobro napolnjenih kovčegov slabo blago, dostikrat tudi sumljivega izvora.

A tudi država sama zelo uspešno konkurira trgovini in obrtu. Tu mislim na dele raznih kaznilnic, na državne prodajalnice gnilo in druga podjetja. Vsa ta podjetja se morajo deatizirati. Najbolj brezobzirno pa izkoriščajo trgovino, obrt in vse potrošnike

karteli. Registriranih kartelov je sicer samo 78, brez dvoma pa jih je še

enkrat toliko. Kako zelo izkoriščajo ti karteli vso državo, par primerov:

Kartel kevinke industrije, v katerem je tudi Zenica in še ena drž. tovarna, kupuje od državnih železarn surovine za vijake po ceni 3 do 3'20 din za kg. Predelava iz surovine v vijake pa velja od 2'50 do 7 din za kg. Od kartela pa dobivajo železarne vijake po ceni 10 do 20 din za kg. Koliko znaša pri tem zaslužek, ki gre v zasebni žep?

In kakšno škodo imajo drž. železnice, ki kupujejo vse potrebne količine po preje navedenih cenah? Celotni prodajalci betonskega železa so napravili nov kartel ter zaslužijo s pomočjo kartela še 2000 din več, kakor pa jim daje dobrička že srednje-evropski kartel železa.

Drug primer nam dajejo steklarne. Preje smo uvažali steklo iz tujine, ki smo ga plačevali po 12 do 18 din meter. Carina pa je bilo treba od vagona plačati 12.000 dinarjev. Odkar imamo tovarno za steklo v državi, velja steklo po 48 do 50 din za m. Država je na carini izgubila okoli 120 milijonov din, narodno gospodarstvo pa več ko 150 milijonov.

Tretji primer: kartel cementa. Po poročilu državne ustanove številka 8672/35 je prodajna cena za span cement za 100 kg znašala v Španski Maroko 12'74 din, za Kanarske otoke 11'53 din itd., za Jugoslavijo pa 50'80 din.

S karteli se ni mogoče boriti z uredbami in samo papirnati predpisi, temveč je treba odpreti trge za blago, ki ga prodajajo karteli.

Iz govora poslanca Milenka Glišića

pa posnemamo: Ne samo za kmete, tudi za trgovce in obrtnike bi se morala brigati vlada. Nekoč je bilo v našem užitem okraju 50 do 60 trgovcev z živino, danes so komaj dva, trije. Vzrok pa je v tem, ker se je napravilo tako, da mora vse, kar prodaja kmetovalec, iti po nekkih kanalih skozi roke Prizada. Pravi se, da je Prizad lansko leto zaslužil nad 100 milijonov din. To ni prav nikaka umetnost. Naj se menaj dajo vsi ti privilegiji, ki jih ima Prizad, pa bi mogel zajamčati, da ne bi zaslužil samo 100, temveč 800 in še več milijonov in da bi mogel z denarjem, ki bi ga zaslu-

Občni zbor

Društva industričev in veletrgovcev v Ljubljani

bo v sredo, dne 6. aprila 1938

ob 10. uri dop. v društveni sejni dvorani v palači Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani, Tyrševa cesta 1 b/II. nadstropje z naslednjim dnevniim redom:

1. Otvoritev in poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Volitev odbora in društvenega nadzorstva §§ 10. in 15. pravil.
6. Slučajnosti.

Dotok tujcev v našo državo

to tako velik, da bomo morali letnega dne reči, da ta država ni več naša hiša. Brez dvoma pa niso prišli tujeji k nam, da nam nekaj dajo, temveč da nam nekaj vzamejo. Vsi stanovi se danes priključujejo, da jim gre slabo. Pa kako naj bi jim ne šlo slabo, ko pa vsake kočice pobere tuj kapital. Pogledjmo samo »Tat« in »Bafo«. Poslanec Glišić omenja najprej škodljivost kavčukaste obutve in nato nadaljuje. Morda je res zaposlil Bafa v svojih delavnicah 3000 in več ljudi, toda koliko ljudi je postalo zaradi njega brez posla! In kako je z njegovimi delavci! Nič en delavec v njegovi tovarni ne more kupiti oblek drugod, ali da se obrije in ostrže drugod, vsako paro mora pri njem potrošiti. Tudi na ozirne na narodno obrambo bi bilo treba nekoliko pomisliti.

In »Ta-Ta«! Ne samo v Beogradu, tudi v Nišu, Skoplju in v vseh naših mestih se bodo morali zaradi Ta-Te naleptiti rdeči pečati na trgovinah. Slišal sem, da »Ta-Ta« ni mogel dobiti koncesije v Zagrebu, v Beogradu pa jo je dobil. Naj se ta stvar že enkrat uredi. Če ne gre drugače, naj se uredi zadeva vsaj tako, da morata imeti Bafa in Ta-Ta dva dni v tednu lokalne zaprte. Če so mogli tako nastopiti Francozi proti svojim veleblagovnicam, bi mogli na isti način zaščititi tudi mi svoje obrtnike in trgovce.

Nato je nastopil posl. Glišić proti našim sladkernim tovarnam. Tuji imajo 9 tovarn, mi dve. Tovarne tujcev imajo milijonske zaslužke, naši sta imeli dva milijona din deficita. Njihove tovarne dajejo njih gospodarjem po 500 do

OPOMENILO.

Današnji številki smo priložili polemične ter prosimo vse p. u. naročnike, ki naročnina za leto 1938 še niso nakazali, da to nemudoma poravnajo po priloženi poštni polonici, s čimer bo točno poslovanje in delo uprave znatno olajšano.

